

Lohi- ja meritaimenstrategia

Itämeren alueelle

Ehdotus strategiaksi vuosille 2026-2038

Sisällysluettelo

1. Johdanto	4
Strategian päivityksen lähtökohdat	4
Strategian aikajänne	5
Tietoa lohi- ja meritaimenkantojen tilasta	6
Lohi	6
Meritaimen	6
Lohenkalastuksen säätelyn säädösperusta.....	7
2. Kansallinen lohi- ja meritaimenstrategia 2038 Itämeren alueelle	8
Visio, tavoitetila vuoteen 2038	8
1. Tavoitteet lohi- ja meritaimenjokien poikastuotannolle	9
2. Ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävä kalastus	10
Lohi	10
Meritaimen	11
Lohi- ja meritaimen	11
3. Lohenkalastuksen tarkastelu kokonaisuutena.....	12
4. Kalastuksen säätelyn pitkäjänteisyys ja päätöksentekoprosessin avoimuus	13
5. Riittävä kalastuksen valvonta	14
6. Lohen- ja meritaimenen elinympäristöjen suojelu ja kunnostaminen	15
7. Strategiaa tukeva tutkimus	16
8. Lohi- ja meritaimenstrategian vaikutusten arviointi	17

1. Johdanto

Kansallisen lohi- ja meritaimenstrategian sekä kalatiestategian seurantaryhmä aloitti kansallisen lohi- ja meritaimenstrategian päivitystyön helmikuussa 2025. Strategian päivittäminen kuului Petteri Orpon hallitusohjelman tavoitteisiin.

Kansallinen lohi- ja meritaimenstrategia 2038 Itämeren alueelle on tarkoitettu noudatettavaksi valtion viranomaisten toiminnassa. Strategian toimenpiteet toteutetaan valtiontalouden kehysten ja talousarvioiden rajoissa. Strategian toteutuksesta on päävastuussa maa- ja metsätalousministeriö, joka toimii yhteistyössä ympäristöministeriön ja muiden ministeriöiden kanssa. Strategia ohjaa alueellisen kalataloushallinnon toimintaa, mutta vaikuttaa tulohajauksen sekä yhteistyö- ja rahoitustoiminnan kautta myös moneen muun tahon toiminnan suuntaamiseen. Strategian avulla lisätään viranomaistoiminnan vaikuttavuutta ja läpinäkyvyyttä.

Kansallinen lohi- ja meritaimenstrategia 2038 Itämeren alueelle ei koske Ahvenanmaan itsehallintolaissa (1144/1991) tarkoitettua Ahvenanmaan maakunnan aluetta ja siihen liittyviä aluevesiä. Itsehallintolain 18 §:n 1 momentin 16 kohdan mukaan Ahvenanmaan maakunnalla on lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat kalastusta, kalastusalusten rekisteröintiä ja kalastuselinkeinon ohjaamista. Tämän vuoksi Ahvenanmaan maakunnan toimielimet ratkaisevat miten lohien ja meritaimenen kalastusta säädellään maakunnassa. Erät työryhmän ehdotukset edellyttävät itsehallintolain mukaisesti valtakunnan ja maakunnan välisiä neuvotteluja.

Strategian päivityksen lähtökohdat

Aiempi lohi- ja meritaimenstrategia astui voimaan vuonna 2015. Strategian päivittämistä varten strategian toteutumista arvioitiin

toimenpiteiden toteutumisen ja tavoitteiden saavuttamisen kautta ([Maa- ja metsätalousministeriön julkaisuja 2021:6](#)). Arvioinnissa strategian tavoitetila ja päämäärät todettiin edelleen päteviksi ja strategian jatkamista pidettiin tärkeänä, vaikka kestävä hyödyntämisen saavuttamisesta oli erilaisia mielipiteitä. Toimintaympäristössä on tapahtunut strategian päämääriä tukevia muutoksia, jotka ovat vaikuttaneet päivityksen lähtökohtiin. Kalastuslaki (379/2015) ja kalastusasetus (1360/2015) on uudistettu edellisen strategian valmistumisen jälkeen ja uudistustyössä on otettu huomioon useita strategian linjauksia, mm. istukkaiden rasvaeväleikkauksesta, meritaimenen rauhoituksesta, syksyisestä verkkokalastuskiellosta vaelluskalajoissa, sanktioarvo laittomalle saaliille. Lohi- ja meritaimenkannat ovat Suomessa edelleen jatkuvassa muutoksessa ja strategia pyrittiin päivittämään sellaiseksi, että sen toimeenpano mahdollistaa reagoimisen muuttuviin olosuhteisiin.

Strategian päivitystyössä tarkasteltiin, olivatko aiemman strategian visio, strategiset päämäärät ja toimenpiteet edelleen ajankohtaisia. Lisäksi tarkastelun kohteena olivat liittymäkohdat muihin strategioihin. Päivitystyön tueksi seurantaryhmä kuuli useita esityksiä mm. lohi- ja meritaimenkantojen tilasta, meritaimenen hoitosuunnitelmien käytännön toteutumisesta, lohienkalastuksen arvoketjuista sekä Norjan lohienkalastuksen säätelyjärjestelmästä ja etenkin säätelyyn liittyvästä kauden puoliväiarvioinnista.

Strategian rakenne säilyi samankaltaisena kuin aiemmin. Merkittävimmät muutokset liittyivät adaptiivisen säätelyn parempaan mahdollistamiseen, jotta jatkossa voitaisiin reagoida tarvittaessa nopeammin lohi- tai meritaimenkantojen tilan muuttuessa.

Lohi- ja meritaimenstrategian kanssa on samanaikaisesti päivitettävänä vuonna 2012 laadittu kalatiestategia. Kalatiestategiassa ja sen päivitettävässä versiossa käsitellään

laajemmin niitä keinoja, joilla uhanalaisia ja vaarantuneita vaelluskalakantoja pyritään elvyttämään Suomessa. Siinä missä lohi- ja meritaimenstrategiassa korostuu kalastuksen säätely kalakantojen hallinnan keinona, päivitettävä kalatiestrategia pyrkii vaikuttamaan myönteisesti uhanalaisten vaelluskalalajien koko elinkiertoon liittyviin tekijöihin jokisuissa ja sisävesissä. Näitä ovat etenkin kalan kulun mahdollistaminen syönnös- ja lisääntymisalueiden välillä, elinympäristöjen suojelu ja palauttaminen sekä keskeiset tukitoimenpiteet kalakantojen palauttamiseksi ja elinkierron eri vaiheissa olevien yksilöiden kuolleisuuden vähentämiseksi. Nämä ovat keskeisiä myös lohi- ja meritaimenkantojen ylläpidon ja vahvistamisen kannalta, minkä takia näiden osa-alueiden osalta lohi- ja meritaimenstrategiassa viitataan yleisemmin kalatiestrategian päivitettävään versioon.

Jo alun perin laajapohjaisessa työryhmässä aikaansaattua lohi- ja meritaimenstrategiaa on luonnehdittu kompromissiksi hyvin eri tyyppisten loheen ja meritaimeneen liittyvien intressien välillä. Eri tyyppiset arvoketjut lohen ja meritaimenen kalastuksessa ovat edelleen olemassa ja niiden huomioon ottaminen tasapuolisesti tuodaan esiin strategiassa.

Lohi- ja meritaimenstrategiatyön tavoitteena on ollut sovittaa yhteen näitä erilaisia näkökulmia, minkä avulla Suomen lohi- ja meritaimenkantojen käytölle ja hoidolle voidaan asettaa tavoitteet ja niitä tukevat päämäärät. Päivitetyssä strategiassa esitetään työryhmätyöskentelyn pohjalta esityksiä, joihin strategiatyöryhmän jäsenet ovat voineet sitoutua.

Tavoite on kuvattu strategian visiossa ja siitä johdetuissa seitsemässä strategisessa päämäärässä, jotka koskevat lohi- ja meritaimenkantojen elinvoimaisuutta, kalastuksen järjestämistä, Itämeren lohenkalastuksen tarkastelua kokonaisuutena, kalastuksen säätelyn päätöksentekoprosessia, kalastuksenvalvontaa sekä lohi- ja

meritaimenkantojen tutkimusta. Strategian ympäristövaikutukset on myös arvioitu viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien arviointia koskevan SOVA-lain mukaisesti.

Eri näkökulmien yhteensovittamiseksi strategiaa on valmisteltu laajapohjaisessa työryhmässä, ja sen lisäksi kuultu myös muita asiantuntijoita. Asiantuntijoiden esitykset käsittelivät lohen ja meritaimenen biologiaa, sekä kalastuksen säätelyä ja lohen ja meritaimenen hyödyntämistä taloudellisen ja sosiaalisen kestävyuden näkökulmista. Lohikantojen tilasta, lohen säätelyjärjestelmistä sekä lohen hyödyntämisen merkityksestä luotiin nykytilan analyysi.

Strategian aikajänne

Kansallinen lohi- ja meritaimenstrategia Itämeren alueelle on laadittu lohen biologiasta katsoen vastaamaan kahta lohen keskimääräistä elinkiertoa jokipoikasesta syönnösalueen kautta jokeen palaavaksi emokalaksi, jolloin strategia päättyy vuoteen 2038. Aikajänteen puitteissa on mahdollista toteuttaa muutoksia ja arvioida niiden vaikutuksia esimerkiksi kalastustavoissa sekä ja myös tuotantotavoitteissa, joiden osalta vaikutukset näkyvät vasta myöhemmin. Osa toimenpiteistä voidaan toteuttaa hyvin nopeasti strategian valmistuttua ja osa vaatii yksityiskohtaisempaa suunnittelua.

Tietoa lohi- ja meritaimenkantojen tilasta

Lohi

Lohi lisääntyi aikoinaan noin sadassa Itämeren joessa, mutta lähinnä voimalaitosrakentamisen, muun jokiympäristön muuttamisen sekä jokien saastumisen myötä lisääntymistä on enää noin 40 joessa. Suomessa lohien lisääntymisjokien määrä on vähentynyt 1800-luvulta kymmenesosaan ja alkuperäiset lohikannat esiintyvät enää vain Tornionjoessa ja Simojoessa. Osassa entisiä lohijokia on säilynyt mahdollisuuksia luontaiseen lisääntymiseen. Näissä kalanviljelyllä tuotetut ja luontoon istutetut lohet lisääntyvät jossain määrin.

Luonnonvarakeskus seuraa Suomen lohijokien lohikantojen tilaa vuosittain. Tornionjoen, Simojoen ja Kymijoen lohikantojen tilaa on arvioitu mm. Luonnonvarakeskuksen kalakantojen tila- sivustolla. Samassa lähteessä on lisäksi seurantatietoa Atlantiin laskevista Teno- ja Näätämojoesta, jotka eivät kuulu tämän strategian piiriin:

<https://www.luke.fi/fi/luonnonvaratieto/tiedetta-ja-tietoa/kalakantojen-tila/merialueet-kalakantojen-tila/merialueet-lohikanta-2024>

Meritaimen

Suomen Itämereen laskevissa joissa on ollut alkujaan noin 60 meritaimenkantaa. Nykyisin alkuperäisiä meritaimenkantoja esiintyy enää 15 joessa, ja monissa muissa joissa esiintyy kotiutettuja, istutuksista peräisin olevia tai geneettisesti sekoittuneita kantoja. Vaellusesteiden poistot, virtavesien kunnostukset, kalastusrajoitukset ja luonnontaimenen rauhoitus ovat parantaneet usean Suomen rannikkojoen meritaimenkannan tilaa etenkin Suomenlahteen laskevien meritaimenjokien osalta.

Luonnonvarakeskus seuraa Suomen meritaimenkantojen tilaa vuosittain. Seurantatietoa löytyy mm. Luonnonvarakeskuksen kalakantojen tila- sivustolta:

<https://www.luke.fi/fi/luonnonvaratieto/tiedetta-ja-tietoa/kalakantojen-tila/merialueet-kalakantojen-tila/merialueet-itameren-meritaimenkanta-2024>

Lohenkalastuksen säätelyn säädösperusta

Kalastuksen säätely Suomessa perustuu kalastuslakiin (379/2015). Lain ensimmäisessä pykälässä on määritelty lain tarkoitus: ”Tämän lain tarkoituksena on parhaaseen käytettävissä olevaan tietoon perustuen järjestää kalavarojen ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävä käyttö ja hoito siten, että turvataan kalavarojen kestävä ja monipuolinen tuotto, kalakantojen luontainen elinkierto sekä kalavarojen ja muun vesiluonnon monimuotoisuus ja suojelu.” Lohenkalastuksesta on eräitä säännöksiä myös valioneuvoston asetuksessa kalastuksesta (1360/2015).

Lisäksi kansallinen säätely perustuu Euroopan unionin Suomea suoraan velvoittavaan ja sovellettavaan lainsäädäntöön sekä unionin tavoitteeseen kalakantojen hyödyntämisestä kestäväen enimmäistuoton (maximun sustainable yield, MSY) tasolla. Lohenkalastusta säädellään kansallisesti lailla EU:n yhteisen kalastuspolitiikan kansallisesta täytäntöönpanosta (1048/2016), valtioneuvoston asetuksella kaupallisen kalastuksen kiintiöjärjestelmästä (1050/2016) sekä valtioneuvoston asetuksilla lohenkalastuksen rajoituksista (236/2017) ja kansallisista kalastusmääräyksistä Tornionjoen kalastusalueella (237/2917). Kansallisen ja EU-lainsäädännöstä tulevan säätelyn mukaisesti vapaa-ajan kalastuksessa saa ottaa rannikkovyöhykkeellä touko–elokuussa enintään kaksi lohta vuorokaudessa, kun taas muuna aikana tai ulompana merellä kiintiö on yksi eväleikattu lohi, jonka pyynnin jälkeen kalastus on lopetettava. Suomenlahdella kahden lohen vuorokausikiintiö on voimassa ympäri vuoden (tilanne v. 2026).

Tämän lisäksi Suomen ja Ruotsin välinen rajajokisopimus (HE 264/2009, SopS 91/2010) ja siihen olennaisesti liittyvä kalastussääntö ja sopimuksen perusteella annetut vuosittaiset asetukset

kalastussääntöön sovitusta poikkeuksista (esim. 366/2026) säätelevät lohenkalastusta Tornion- ja Muonionjoessa sekä Tornionjoen edustan merialueella.

Lohen ja meritaimenen kalastukseen liittyy myös eräitä tuomioistuinten ratkaisuja, joilla on mm. kompensoitu jokien patoamisesta aiheutuvia haittoja, mm. Vesiylivoikeus 9.6.1982, nro 33/1982, Kemijoen pääuoman kalastuskorvaukset.

Euroopan unionin lohipolitiikka perustuu yhteisen kalastuspolitiikan tavoitteisiin kalakantojen hyödyntämisestä kestäväen enimmäistuoton tasolla (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus yhteisestä kalastuspolitiikasta 1380/2013) . Unionin tärkeimmät lohenkalastuksen säätelyn toimenpiteet ovat vuosittain annettavat neuvoston asetukset Itämeren lohikantojen suurimmista sallituista saaliista (total allowable catch, TAC), jotka otetaan huomioon kaupallisen kalastuksen kiintiöjärjestelmässä (esim. neuvoston asetus (EU) 2025/2454, Itämeren kalastusmahdollisuudet 2026). Lohenkalastusta säädellään myös neuvoston asetuksessa 2019/1241 kalavarojen säilyttämisestä ja meriekosysteemien suojelusta teknisin toimenpitein. Asetus sisältää ajoverkkojen käyttökieltoa koskevan määräyksen sekä lohenkalastuksen kesärauhoitusta, saaliskalojen alamittoja ja pyydysten silmäkokoja koskevia määräyksiä.

Lohen ja meritaimenen suojeluun ja kalastukseen liittyy myös 10 päivänä joulukuuta 1982 tehty Yhdistyneiden Kansakuntien merioikeusyleissopimus (UNCLOS) ja sen voimaansaattamista koskeva laki (49/1996). Lisäksi aiheeseen liittyy myös laki vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä (1299/2004) sekä EU:n ennallistamisasetus (EU 2024/1991).

2. Kansallinen lohi- ja meritaimenstrategia 2038 Itämeren alueelle

Visio, tavoitetila vuoteen 2038

Elinvoimaiset lohi- ja meritaimenkannat lisääntyvät Suomen virtavesissä ja niitä palautetaan vesistöihin siten, että kantojen geneettinen monimuotoisuus säilyy ja vahvistuu muuttuvassa ympäristössä.

Itämeren lohi- ja meritaimenkantoja hyödynnetään kestävästi siten, että Suomen merialueille ja jokiin vaeltavat lohi- ja meritaimenmäärät kasvavat. Suomen meri- ja jokialueilla on hyvät edellytykset harjoittaa kestävästi lohen kaupallistakalastusta, vapaa-ajankalastusta ja kalastusmatkailua.

Strateginen päämäärä 1:**1. Tavoitteet lohi- ja meritaimenjokien poikastuotannolle**

Suomen luonnossa lisääntyvät lohi- ja meritaimenkannat vahvistuvat elinvoimaisiksi ja pitävät yllä monimuotoisuutta. Poikastuotantoa ja kutukantaa seurataan kantakohtaisesti, ja tuloksia käytetään kalastuksen säätelyn perustana elinkierron kaikissa vaiheissa.

1. Tornionjoen ja Simojoen lohen smolttituotannolle asetetaan 80 % minimitavoite (suurimmasta mahdollisesta smolttituotannosta) 25 % riskitasolla ja sitä vastaava kutukantatavoite. Tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan neljän perättäisen vuoden liukuvana keskiarvona.
2. Rakennettuihin ja potentiaalsiin lohen ja taimenen lisääntymisjokiin määritetään yhtenäiset perusteet, joiden avulla asetetaan luonnontuotannon kasvun määrälliset tavoitteet. Tavoitteiden saavuttamisen aikataulu asetetaan jokikohtaisesti.
3. Rakennettujen ja potentiaalisten lohijokien toimenpiteitä suunnitellaan kokonaisvaltaisesti ottaen huomioon vesien- ja merenhoidon tavoitteet, alueelliset ja jokikohtaiset kunnostusohjelmat, kalatiestrategian päivitys, kansallinen ennallistamissuunnitelma sekä vaellusreittien ja elinympäristöjen parantaminen.
4. Tehdään hoitosuunnitelmat meritaimenjoille, joiden meritaimenkanta ei ole alkuperäinen vuoden 2028 loppuun mennessä, suunnittelussa huomioidaan myös Tornionjoki.

Strateginen päämäärä 2:

2. Ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävä kalastus

Kalastuksen säätelyn avulla varmistetaan lohi- ja meritaimenkantojen ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävä kalastus sekä hoito. Säätely perustuu parhaimpaan käytettävissä olevaan tieteelliseen ja muuhun kestävä kalastuksen kannalta olennaiseen tietoon varovaisuusperiaate sekä tuorein tieto huomioiden.

Lohi

5. Lohikantojen tilaan perustuvien kalastuksen säätelytoimenpiteiden tulee kohdella kaupallista kalastusta ja vapaa-ajankalastusta sekä kalastusmatkailua tasapuolisesti.
6. Lohiasetuksella säädellään pyydys- ja saalismääriä ajallisesti ja alueellisesti lohikannan tilan edellyttämällä tavalla.
7. Lohikantojen monimuotoisuuden säilyminen otetaan huomioon säätelypäätöksiä tehtäessä, kuten eri lohikantojen ja eri ikäryhmien vaellusajankohtien huomioimisena.
8. Lohikannan tilan sitä edellyttäessä vähennetään lisääntymisen tai lohen perimän kannalta arvokkaiden suurten naaraslohien kalastuskuolevuutta niin meri- kuin jokialueella.
9. Etsitään uusia tapoja eväleikattujen lohien valikoivaan hyödyntämiseen.
10. Selvitetään ns. terminaalkalastuksen uudelleen järjestämisen mahdollisuuksia ja edellytyksiä istutettuihin lohiin kohdistuvan pyynnin tehostamisessa terminaali-alueilla aika- ja paikkasäätelyllä geneettisen sekoittumisen vähentämiseksi. Samalla varmistetaan luonnonkalojen pääsy jokiin terminaali-alueen kautta.
11. Tornionjoella tunnustetaan sekä perinteisten kalastusmuotojen ja vapaa-ajankalastuksen, että kalastusmatkailun tarpeet ja pyritään pitkäjänteiseen säätelyyn. Jokialueilla jatketaan lupakohtaista kausikiintiötä ja saalisilmoitusta koskevaa käytäntöä sekä otetaan käyttöön niitä vastaavia kestävä kalastusta tukevia uudistuksia ml. saaliin ilmoittamattomuudesta seuraava seuraamus.
12. Merialueilla vapaa-ajankalastusta säädellään päiväkohtaisilla saalisrajoituksilla siten, että lohen vapaa-ajankalastus ja loheen kohdistuva kalastusmatkailu on mahdollista myös merialueella.

Strateginen päämäärä 2:

Ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävä kalastus

Kalastuksen säätelyn avulla varmistetaan lohi- ja meritaimenkantojen ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävä kalastus sekä hoito. Säätely perustuu parhaimpaan käytettävissä olevaan tieteelliseen ja muuhun kestävä kalastuksen kannalta olennaiseen tietoon varovaisuusperiaate sekä tuorein tieto huomioiden.

Meritaimen

13. Kielletään meritaimenen kohdennettu pyynti, jossa riski luonnonvaraisen taimenen kuolevuudelle on suuri, ennen kuin meritaimenkannat ovat vahvistuneet riittävästi. Rasvaeväleikatun meritaimenen kohdennettu viehekalastus merellä ja sisävesillä sallitaan vain vapavälineillä, joista luonnonvaraiset taimenet on mahdollista vapauttaa vahingoittumattomina ja joissa on väkäsättömät koukut.
14. Toimeenpannaan meritaimenen vesistökohtaiset elvytys- ja hoitosuunnitelmat mm. kalatalousalueiden käyttö- ja hoitosuunnitelmien ja alueellisten meren- ja vesienhoidon toimenpideohjelmien kautta.
15. Elinvoimaketuksen päätöksillä toteutetaan kohdennettuja meritaimenen verkkokalastuskieltoja matalille ranta-alueille sekä meritaimenjokien edustoille täydentämään käyttö- ja hoitosuunnitelmiin perustuvia päätöksiä meritaimenten sivusaaliskuolleisuuden vähentämiseksi, ellei tarpeellisia rajoituksia ole sisällytetty kalatalousalueiden käyttö- ja hoitosuunnitelmiin.
16. Kaikki rasvaevälliset meritaimenet tulee vapauttaa, kunnes meritaimenkannat ovat vahvistuneet kalastuksen kestävä tasolle. Meritaimenkantojen vahvistumista ja rasvaevällisten meritaimenten vapautustarvetta tarkastellaan jokikohtaisesti.

Lohi- ja meritaimen

17. Tehostetaan jokisuulle vaelluskalojen nousuajaksi asetettavan verkkokalastuskiellon vaikutuksia osana kalatalousalueiden käyttö- ja hoitosuunnitelmia sekä erillisillä viranomaispäätöksillä sekä arvioidaan kalaväylätoimitusten lisätarvetta.
18. Kahlaaminen kalastustarkoituksessa lohi- ja meritaimenjokien ja purojen lisääntymisalueilla kielletään tarpeen mukaan aluekohtaisilla tai jokikohtaisilla säädöksillä.
19. Ylläpidetään ja kehitetään edelleen keinoja hylkeiden kalastukselle aiheuttamien vahinkojen estämiseksi ja vähentämiseksi ja toimitaan niin, että hylkeiden metsästyksen edellytykset säilyvät. Hylkeiden metsästystä merialueilla tehostetaan vaelluskalakantojen turvaamiseksi ja ammattikalastajien toimintaedellytysten parantamiseksi. Suojelualueiden perustamisen ja laajentamisen valmistelua tehdään avoimesti ja laajasti sidosryhmiä osallistaen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Strateginen päämäärä 3:**3. Lohenkalastuksen tarkastelu kokonaisuutena**

Itämeren lohenkalastusta tarkastellaan kokonaisuutena yhteensovittaen EU-tason, kansallisen tason ja alueellisen tason tavoitteet

20. Suomen tavoitteena on löytää yhteisymmärrys komission ja muiden Itämeren jäsenvaltioiden kanssa Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden sekä Suomenlahden lohen TAC:sta, joka on mahdollisimman lähellä ICES:n tieteellistä neuvonantoa, joka pyrkii MSY-tason toteutumiseen.
21. Suomi toimii niin, että EU:n ja kansalliset päätökset lohesta ja meritaimenesta ottavat huomioon tieteelliset neuvot sekä niihin liittyvät epävarmuustekijät ja sovellettavan kalastuslainsäädännön ml. ennalta varautuvan lähestymistavan.
22. Suomi toimii niin, että jokialueiden kalastuksen säätely säilyy Tornion-Muonionjokea lukuun ottamatta (Rajajokisopimus) kansallisessa päätöksenteossa.
23. Suomi pyrkii siihen, että ICES:n antamat suositukset heikkojen lohikantojen elvyttämistä koskevista kohdennetuista kalastuksen säätelytoimista ohjaavat päätöksentekoa.
24. Suomi toimii lohen valikoimattoman sekakantakalastuksen minimoimiseksi Itämeren pääaltaalla.

Strateginen päämäärä 4:**4. Kalastuksen säätelyn pitkäjänteisyys ja päätöksentekoprosessin avoimuus**

Kalastuksensäätely on tavoitteiltaan pitkäjänteistä ja riittävän adaptiivista. Päätöksentekoprosessi on avoin, läpinäkyvä, osallistava ja syrjimätön.

25. Lohi- ja taimenkantojen hoito ja kalastuksen säätely on pitkäjänteistä ja perustuu kansallisiin suunnitelmiin.
26. Luodaan toimintamalleja nopeaan adaptiiviseen säätelyyn ja otetaan tarvittaessa käyttöön selvityksen osoittamia mahdollisia ja perusteltuja toimenpiteitä adaptiiviseen säätelyyn, jotta kansallisessa päätöksenteossa voidaan reagoida lohikannoissa tapahtuviin merkittäviin muutoksiin, mikäli emokalamäärät uhkaavat jäädä alhaiselle tasolle tai jos poikkeavat sääolot tai vieraslajit sitä edellyttävät.
27. Valtioneuvoston kanta Itämeren lohikiintiöihin valmistellaan vuosittain siten, että voidaan antaa eduskunnalle tietoa myös viimeisen kalastuskauden tilanteesta. Kansallisissa säätelyratkaisuissa otetaan huomioon viimeisen kalastuskauden tilanne.
28. Itämeren kalakantoja koskevat kiintiöehdotukset käsitellään valtioneuvoston EU 17 kalastusjaostossa ja viedään valtioneuvoston kirjelmänä eduskunnan käsiteltäviksi. Pyydetään lausunnot relevanteilta tahoilta Itämeren kalastusmahdollisuuksia koskevista ICES:n neuvoista ja komission ehdotuksista.
29. EU-tason valmistelussa otetaan huomioon lohikantojen tila sekä kaupallisen- että vapaa-ajankalastuksen sekä kalastusmatkailun kalastusmahdollisuudet. Lohi- ja taimenkantojen kalastuksen ohjaaminen toteutetaan kokonaisuutena ottaen huomioon sekä meri- että jokikalastus.

Strateginen päämäärä 5:**5. Riittävä kalastuksen valvonta**

Kalastuksenvalvonta ylläpitää kalastuksen säätelyjärjestelmän uskottavuutta ja tehokasta toimeenpanoa.

30. Varmistetaan kalastuksen valvonnan resurssit ja kohdentamaan tehokkaat valvontatoimet lohen ja meritaimenen meri- ja sisävesikalastukseen.
31. Suomi edellyttää, että komissio ja jäsenvaltiot valvovat, että Itämerellä ei harjoiteta laitonta lohenkalastusta, ja jos sellaista todennetaan, se eliminoidaan viipymättä ja kokonaan. Todennettu laitton kaupallisen kalastuksen lohisaalis tulee EU:n kalastuksen valvonta-asetuksen 1224/2009 105 artiklan mukaisesti vähentää asianomaisen jäsenvaltion kiintiöistä.
32. Tehdään yhteistyötä EU-tasolla ja Ruotsin kanssa lohen ja meritaimenen kalastuksen valvonnan tehostamiseksi merialueella ja sisävesillä.
33. Kehitetään Omakala.fi sekä Kalastusrajoitus.fi -sivustoja ja lisätään niiden tunnettavuutta sekä huolehditaan Omakala-järjestelmän tehokkaasta käytöstä lohisaaliin seurantaan, sekä järjestelmän päivityksen, viestinnän ja markkinoinnin rahoituksesta.
34. Järjestetään säännöllisiä valvontakampanjoita, seurataan saalisilmoitusten toimeenpanon etenemistä ja tehdään tarvittavat muutokset ilmoituskäytäntöjen tehostamiseksi.
35. Kokeillaan ja otetaan käyttöön uusia toimivia valvontakeinoja kalastuksen valvonnassa ja pyydysten havaitsemiseksi, kuten droonien käyttö.

Strateginen päämäärä 6:**6. Lohi- ja meritaimenen elinympäristöjen suojeleminen ja kunnostaminen**

Lohi- ja meritaimenkantojen tärkeitä elinympäristöjä ja vaellusreittejä suojellaan ja kunnostetaan, ja näiden toimenpiteiden myötä kalakantojen hoidon painopistettä siirretään istutuksista kalojen luontaiseen elinkiertoon (kalastuslain, vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain ja ennallistamisasetuksen tavoitteet huomioiden).

36. Poikkihallinnollista yhteistyötä tiivistetään vesien tilan parantamiseksi sekä lohi- ja meritaimenkantojen elvyttämiseksi ja vahvistetaan vesien- ja merenhoidon suunnitelmien sekä kansallisen ennallistamissuunnitelman tehokasta ja kohdennettua toimeenpanoa.
37. Muut yksityiskohtaiset elinympäristöjen suojeleminen ja kunnostamiseen liittyvät toimenpiteet kalatiestrategian tilalle muodostettavassa uudessa strategiassa ovat keskeisiä myös lohi- ja meritaimenstrategian tavoitteiden kannalta.

Strateginen päämäärä 7:

7. Strategiaa tukeva tutkimus

Lohi- ja meritaimenkantojen sekä kalastuksen tutkimus ja seuranta tuottavat ajankohtaista ja käyttökelpoista tietoa päätöksentekoa varten. Kalastajat osallistuvat tiedon tuottamiseen kalakantojen tilasta, saaliista ja kalastuksesta. Tietoisuus lohen ja meritaimenen kalastuksen kestävydestä kasvaa eri kalastajaryhmien välillä, ja kantojen hyödyntämistavoista vallitsee yhteisymmärrys.

38. Varmistetaan Luonnonvarakeskuksen resurssit vaelluskalakantojen tilan, koon ja saaliin (ml. geneettinen monimuotoisuus kalanviljelytoiminta huomioon ottaen) sekä niihin vaikuttavien ekosysteemitekijöiden arviointiin ja seurantaan. Ohjataan kalastusta koskevaa tutkimusta siten, että se palvelee vaelluskalakantojen hoitoa ja kestävää hyödyntämistä koskevaa päätöksentekoa sekä huomioidaan myös muut tiedon tuottajat kuten yliopistot
39. Osallistetaan kaupalliset ja vapaa-ajan kalastajat sekä kalastusmatkailuyritykset (ml. kilpailut) paremmin tiedon tuottamiseen tietoa lohen ja meritaimenen kalastuksesta sekä kalakantojen tilaan liittyvistä havainnoista pakollisten saalisilmoitusten lisäksi.
40. Jatketaan monipuolista tutkimusta lohen ja meritaimenen kalastuksen ja koko arvoketjun sosioekonomisista vaikutuksista päätöksenteon tueksi.
41. Tehdään lohen- ja taimenenkalastuksen tutkimus- ja seurantayhteistyötä Ruotsin sekä muiden Itämeren ja EU:n jäsenvaltioiden kanssa erityisesti ICES:ssä niin, että saadaan vertailukelpoista tietoa päätösten pohjaksi ja seuraamiseksi.
42. Selvitetään haittaeläinten vaikutuksia lohen ja taimenen kuolevuuteen sekä mahdollisia toimenpiteitä niiden rannikkokalastukselle aiheuttamien ongelmien ja ristiriitatilanteiden ratkaisemiseksi.
43. Selvitetään, mitkä ovat lohi- ja meritaimenkantojen palauttamisen ja elvyttämisen jokikohtaiset tai merialueeseen liittyvät pullonkaulat tai nousevat uhat, kuten ilmastonmuutos, merituulivoima tai kaivostoiminta. Tietoa tarvitaan sekä tutkijoilta että paikallisilta toimijoilta, esim. kalatalousalueilta. Tutkitaan istutustoiminnan kehittämistä istukkaiden laadun parantamiseksi ja istutusten vaikutusta luonnonvaraisiin lohikalakantoihin.
44. Ylläpidetään ja tehostetaan laajapohjaisen lohi- ja meritaimenstrategian ja kalatiestrategian seurantaryhmän toimintaa. Seurantaryhmä ylläpitää hallinnon, tutkimuksen ja sidosryhmien välistä keskustelua lohipolitiikasta ja seuraa strategioiden toteutumista.
45. Viestitään tehokkaasti lohi- ja meritaimenkantojen kestävästä kalastuksesta sekä niiden elinympäristöjen tilasta.

8. Lohi- ja meritaimenstrategian vaikutusten arviointi

Laki viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista (SOVA-laki 200/2005) velvoittaa viranomaisia ottamaan ympäristönäkökohdat huomioon. Lohi- ja meritaimenstrategian vaikutusten arviointi on laadittu lain 3 §:n mukaisena kevyempänä arviointina. Lohi- ja meritaimenstrategia ei sellaisenaan sisällä yksittäisiä hankkeita tai alueellisesti täsmällisiä toimenpiteitä, joilla olisi suoria, yksilöitävissä olevia merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia.

TOIMINTA/VAIKUTUS	I Ekologiset vaikutukset	II Sosiaaliset vaikutukset	III Taloudelliset vaikutukset	IV Aluekehitysvaikutukset	Muut vaikutukset
1. Tavoitteet lohi- ja meritaimenjokien poikastuotannolle <i>Suomen luonnossa lisääntyvät lohi- ja meritaimenkannat vahvistuvat elinvoimaisiksi ja pitävät yllä monimuotoisuutta. Poikastuotantoa ja kutukantaa seurataan kantakohtaisesti, ja tuloksia käytetään kalastuksen säätelyn perustana elinkierron kaikissa vaiheissa.</i>	++ Vahvat luonnollisesti lisääntyvät kalakannat pitävät yllä kantojen monimuotoisuutta. Luonnonkaloja geneettisesti huonompilaatuisia istukkaita tarvitaan enää joihinkin palautus-/kotiutusistutuksiin.	++ Arvokkaat kalakannat ovat hyvässä kunnossa ja niitä voidaan kalastaa kestävästi, joka lisää ihmisten harrastusmahdollisuuksia ja hyvinvointia.	++ Vahvat kalakannat mahdollistavat sekä kaupallisen että vapaa-ajankalastuksen ja kalastusmatkailun, jotka tuovat tuloja eri kalastajaryhmille. Myös esim. kalastusvälinekauppa ja majoituselinkeino saavat tuloja.	++ Kalastusmatkailu ja kaupallinen kalastus tuovat tuloja ja elinvoimaa myös taajamien ulkopuolelle, erityisesti Pohjois-Suomeen.	+ Suomen tunnettuus ulkomailla kasvaa laadukkaiden kalastusmahdollisuuksien ansiosta.
2. Ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävä kalastus <i>Kalastuksen säätelyn avulla varmistetaan lohi- ja meritaimenkantojen ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävä kalastus sekä hoito. Säätely perustuu parhaimpaan käytettävissä olevaan tieteelliseen ja muuhun kestävä kalastuksen kannalta olennaiseen tietoon varovaisuusperiaate sekä tuorein tieto huomioiden.</i>	+ Kalastuksen säätelyn tavoitteena on se, että luonnollisesti lisääntyvät lohikalakannat vahvistuvat. Säätelyn tavoitteena voi olla esim. lisääntymisen ja perimän kannalta arvokkaiden suurten naarasyksilöiden säästäminen.	+ - Osa kalastajista voi kokea kalastuksen rajoittamisen negatiivisena, mutta suurin osa ymmärtää perustellut rajoitukset.	+ - Lyhytaikaisesti rajoitukset voivat vähentää kalastajien tuloja, mutta pitkällä aikavälillä kestävä kalastuksensäätely parantaa mahdollisuuksia jatkaa kalastusta.	+ - Säätelyn tulee kohdella eri kalastajaryhmiä ja alueita tasapuolisesti, esim. lohen kohdalla riittävä määrä kaloja pitää päästä jokialueille lisääntymään ja kestävästi hyödynnettäväksi.	

TOIMINTA/VAIKUTUS	I Ekologiset vaikutukset	II Sosiaaliset vaikutukset	III Taloudelliset vaikutukset	IV Aluekehitysvaikutukset	Muut vaikutukset
3. Lohenkalastuksen tarkastelu kokonaisuutena <i>Itämeren lohenkalastusta tarkastellaan kokonaisuutena yhteensovittaen EU-tason, kansallisen tason ja alueellisen tason tavoitteet</i>	++ Laajalla alueella vaeltavan kalalajin kohdalla pelkästään kansalliset toimenpiteet eivät välttämättä paranna tilannetta. Kaikkien vaikutusalueen valtioiden tulee osallistua toimenpiteisiin.	+ Kun lohenkalastusta tarkastellaan laajassa mittakaavassa mahdolliset siitä aiheutuvat rajoitukset ja toimenpiteet on helpompi hyväksyä. Toisaalta jos ulkopuolelta vaaditaan laajempia toimenpiteitä kuin mitä kansallisesti katsotaan tarpeelliseksi, siitä voi aiheutua ristiriitoja.	+ Todennäköisesti pitkällä aikavälillä kansainvälinen yhteistyö kalastuksensäätelystä tuo parhaan lopputuloksen, eli kalakantaa voidaan jatkossakin hyödyntää.	+ Jos yhteistyössä onnistutaan niin eri alueilla, voidaan kalakantaa hyödyntää ja siitä saadaan tuloja. Kokonaisuuden tarkastelu pienentää riskiä siitä, että kalakannan heikkeneminen vaikeuttaisi yritys- ja virkistystoimintaa sekä rannikolla että jokialueilla.	
4. Kalastuksen säätelyn pitkäjänteisyys ja päätöksentekoprosessin avoimuus <i>Kalastuksensääntely on tavoitteiltaan pitkäjänteistä ja riittävän adaptiivista. Päätöksentekoprosessi on avoin, läpinäkyvä, osallistava ja syrjimätön.</i>	+/- Sääntelytavoitteiden asettamisella ja kalastuksen ja adaptiivisella säätelyllä voidaan vaikuttaa tarvittaessa kalastuskuolevuuteen, ja sitä kautta pyrkiä pitämään emokalakannat vuosittaisesta vaihtelusta huolimatta sekä määrällisesti että perimältään kestävällä tasolla.	+/- Jos kalastuksensääntely saadaan tasapuoliseksi kaikkien kalastajaryhmien kesken se koetaan tarpeelliseksi. Täysin tasapuolinen säätely on kuitenkin haastava toteuttaa, jolloin aina joku ryhmä voi kokea sen puolueelliseksi..	+ Lohenkalastuksen säätelyllä pyritään pitämään kannat sellaisella tasolla, että niitä voidaan jatkossakin ainakin jossain määrin kalastaa. Se hyödyttää taloudellisesti sekä kaupallista että vapaa-ajankalastusta ja kalastusmatkailua, sekä niihin liittyvää elinkeinotoimintaa.	+ Kalastuksen säätelyllä pyritään siihen, että lohikannat säilyvät elinvoimaisina ja niistä saadaan tuloja ja elinkeinotoimintaa eri alueille.	
5. Riittävä kalastuksen valvonta <i>Kalastuksenvalvonta ylläpitää kalastuksen säätelyjärjestelmän uskottavuutta ja tehokasta toimeenpanoa.</i>	+ Rajoitusten toimeenpanon valvonta voi omalta osaltaan edesauttaa kalakantojen kehittymistä parempaan suuntaan.	++ Kattava kalastuksenvalvonta koetaan kaikkien kalastajaryhmien osalta tärkeäksi, koska se ylläpitää säätelyjärjestelmän uskottavuutta. Erityisesti vapaa-ajankalastuksen valvontaa halutaan pääsääntöisesti lisätä.	+ Kalastuksenvalvontaan on saatavissa valtiolta rahoitusta esimerkiksi vapaa-ajankalastajilta kerätyistä kalastonhoitomaksuista. Positiivisia taloudellisia vaikutuksia tulee myös siitä, että osa valvonnasta tehdään ilman korvausta talkootyönä.	0 Ei juuri vaikutusta.	

TOIMINTA/VAIKUTUS	I Ekologiset vaikutukset	II Sosiaaliset vaikutukset	III Taloudelliset vaikutukset	IV Aluekehitysvaikutukset	Muut vaikutukset
6. Lohen- ja meritaimenen elinympäristöjen suojeleminen ja kunnostaminen <i>Lohi- ja meritaimenkantojen tärkeitä elinympäristöjä ja vaellusreittejä suojellaan ja kunnostetaan ja näiden toimenpiteiden myötä kalakantojen hoidon painopistettä siirretään istutuksista kalojen luontaiseen elinkiertoon (kalastuslain, vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain ja ennallistamisasetuksen tavoitteet huomioiden).</i>	++ Valuma-alueiden ja vesistöjen kunnostaminen ja suojeleminen ovat avainasemassa lohikalakantojen parantamisessa, esim. pelkästään kalastuksen säätelyllä hyviin tuloksiin ei voida päästä. Luonnon elinkierron parantuessa myös kantojen monimuotoisuus lisääntyy.	+ Elinympäristöjen kunnostaminen ja suojeleminen luovat kansalaisille yhteistä tekemistä ja mielihyvää. Erilaisten yhdistysten ja viranomaisten yhteistyö tiivistyy.	+ - Kunnostuksiin tarvitaan rahoitusta eri lähteistä, myös kansainvälisistä, joten siitä aiheutuu positiivisia taloudellisia vaikutuksia. Elinympäristökunnostukset voivat vaatia esim. vesivoimalaitosten toiminnan rajoittamista (kalatiet) tai patojen purkamista, joilla voi yrittäjille olla negatiivisia taloudellisia vaikutuksia.	+ Erityisesti kunnostukset tuovat työtä eri alueille ja lisäävät siten alueellista elinvoimaa. Kunnostuksilla pyritään parantamaan mm. vesistöjen esteettömyyttä, veden laatua ja vedenpidätyskykyä, jotka parantavat yleisestikin vesistöjen ja ympäristön tilaa eri alueille.	
7. Strategiaa tukeva tutkimus <i>Lohi- ja meritaimenkantojen sekä kalastuksen tutkimus ja seuranta tuottavat ajankohtaista ja käyttökelpoista tietoa päätöksentekoa varten. Kalastajat osallistuvat tiedon tuottamiseen kalakantojen tilasta, saaliista ja kalastuksesta. Tietoisuus lohen ja meritaimenen kalastuksen kestävydestä kasvaa eri kalastajaryhmien välillä, ja kantojen hyödyntämistavoista vallitsee yhteisymmärrys.</i>	+ Kalastajilta saatava mahdollisimman kattava tieto yhdistettynä tutkimushankkeisiin tuottaa täsmällisempää tietoa kalakannoista, jolloin kalakantojen hoito ja hyödyntäminen voidaan suunnitella vaikuttavammin.	+ Tutkimustiedon tuottaminen kalastajien kanssa yhdessä, toki tutkijoiden johdolla, lisää ymmärrystä ja luottamusta tutkimustuloksiin puolin ja toisin. Ymmärretään myös tutkimustyön haasteet erityisesti laajoilla alueilla liikkuvien lohikalajien osalta, ja toisaalta paikallisen tiedon sovellettavuus koko kalakantaa tarkasteltaessa.	+ Tutkimustoiminnan rahoittamiseen voidaan ja pitää hakea avustuksia kotimaisista ja ulkomaisista rahoituslähteistä, joista aiheutuu positiivisia taloudellisia vaikutuksia.	+0 Ei kovin suuria aluekehitysvaikutuksia.	